

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 września 2016 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach II Wydział Cywilny Ośrodek (...) w R.

w składzie:

Przewodniczący SSO Katarzyna Banko

Protokolant Bogumiła Brzezinka

po rozpoznaniu w dniu 6 września 2016 roku w Rybniku

sprawy z powództwa E. G., B. G.

przeciwko (...) S.A. w K., (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w K.

o naprawienie szkody

1. zasądza od pozwanych (...) S.A. w K. i (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. solidarnie na rzecz powodów E. G. i B. G. solidarnie kwotę 212.049 (dwieście dwanaście tysięcy czterdzieści dziewięć) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie:

a/ od kwoty 134.869,96 (sto trzydzieści cztery tysiące osiemset sześćdziesiąt dziewięć 96/100) złotych od pozwanej (...) S.A. w K. od dnia 26 marca 2016r., zaś od pozwanej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. od dnia 6 września 2016r.;

b/ od kwoty 60.000 (sześćdziesiąt tysięcy) złotych od pozwanej (...) S.A. w K. od dnia 22 czerwca 2016r., zaś od pozwanej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. od dnia 6 września 2016r.;

c/ od kwoty 17.179,04 (siedemnaście tysięcy sto siedemdziesiąt dziewięć 4/100) złotych od pozwanej (...) S.A. w K. od dnia 9 sierpnia 2016r., zaś od pozwanej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. od dnia 6 września 2016r.;

z zastrzeżeniem, że pozwana (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w K. odpowiada za zapłatę powyższych należności do wartości nabytego przedsiębiorstwa według stanu w chwili jego nabycia i cen w chwili zaspokojenia powodów;

2. oddała powództwo w pozostałym zakresie;

3. zasądza od pozwanych solidarnie na rzecz powodów solidarnie kwotę 3.600 (trzy tysiące sześćset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

4. nakazuje pobrać od pozwanych solidarnie na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Gliwicach Ośrodka (...) w R. kwotę 14.583,39 (czternaście tysięcy pięćset osiemdziesiąt trzy 39/100) złote tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

SSO Katarzyna Banko

Sygn. akt II Cgg 18/15

UZASADNIENIE

Powodowie E. G. i B. G. domagali się zasądzenia od pozwanej (...) S.A. w K. kwoty 160.000 złotych tytułem odszkodowania za zniszczenie z powodu szkód górniczych budynku mieszkalnego położonego w R. przy ulicy (...).

Pozwana (...) S.A. w K. wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powodów solidarnie na rzecz pozwanej kosztów procesu.

W uzasadnieniu powyższego stanowiska podano, że z posiadanej dokumentacji fotograficznej jednoznacznie wynika, że zły stan techniczny budynku w bardzo wielu aspektach nie ma nic wspólnego z eksploatacją górniczą pozwanej. Do uszkodzeń takich jak bardzo duże zawilgocenie, zagrzybienie, zmurszenie tynków, ubytki w tynkach i posadzkach doszło na skutek wieloletnich zaniechań w bieżącej konserwacji i napraw. Woda opadowa zarówno z posesji, jak i z dachu budynku spływa bezpośrednio pod fundamenty, powodując nasiąkanie gruntu w szczególności pod częścią niepodpiwniczoną. Nierównomierne nasiąkanie gruntu nie pozostaje z całą pewnością bez wpływu na stabilność całego budynku, co mogło niewątpliwie przyczynić się do jego przechyłu.

W piśmie procesowym z dnia 04 kwietnia 2016r. powodowie zmienili żądanie pozwu domagając się:

- zasądzenia odszkodowania za budynek mieszkalny wraz z podatkiem VAT i ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia doręczenia opinii, tj. od dnia 24 marca 2016r.,
- zasądzenia kosztów rozbiórki budynku wraz z należnym podatkiem VAT i ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia doręczenia opinii w wysokości 60.000 zł,
- zasądzenie kosztów procesu.

Dalsze rozszerzenie pozwu nastąpiło w piśmie procesowym z dnia 27 czerwca 2016r., w którym powodowie podali, że domagają się zasądzenia od pozwanej kwoty 212.049,00 zł obejmującej odszkodowanie w kwocie 134.869,96 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia opinii, tj. od 24 marca 2016r. oraz koszty rozbiórki w kwocie 77.179,04 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 20 czerwca 2016r.

W piśmie procesowym z dnia 27 czerwca 2016r. pozwana (...) S.A. w K. podała, że w dniu 29 kwietnia 2016r. (...) Sp. z o. o. w K. nabyła od pozwanej 11 kopalń i 4 zakłady specjalistyczne. W grupie objętych kopalń znajduje się również KWK (...). Jednocześnie pełnomocnik pozwanej przedłożył pełnomocnictwo procesowe udzielone mu przez Zarząd (...) Sp. z o. o. w K. do reprezentowania (...) przed sądami powszechnymi oraz oświadczył w jej imieniu, że przystępuje do sprawy w charakterze pozwanego.

Na rozprawie w dniu 06 września 2016r. strona powodowa wniosła o wezwanie do wzięcia udziału w sprawie w charakterze pozwanego (...) Sp. z o. o. w K. i zasądzenie dochodzonego pozwem odszkodowania solidarnie od pozwanej (...) S.A. w (...) Sp. z o. o. w K. z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dat wskazanych w piśmie procesowym pełnomocnika powodów.

Postanowieniem z dnia 06 września 2016r. wezwano do udziału w sprawie na podstawie art. 194 § 3 k.p.c. w charakterze pozwanego (...) Sp. z o. o. w K..

Sąd ustalił, co następuje:

Powodowie E. G. i B. G. są współwłaścicielami na zasadzie ustawowej wspólności majątkowej małżeńskiej nieruchomości położonej w R., o powierzchni 0.01.97 ha, dla której Sąd Rejonowy w Wodzisławiu Śląskim prowadzi księgę wieczystą KW nr (...) (dowód: odpis zwykły księgi wieczystej KW nr (...) k. 26 – 27)

W dniu 08 listopada 2011r. powodowie złożyli wniosek o naprawę budynku mieszkalnego oraz ogrodzenia. (dowód: wniosek k. 18)

W dniu 14 czerwca 2012r. strony zawarły ugodę nr 1319/11 o naprawienie szkody spowodowanej ruchem zakładu górniczego. Ugoda ta dotyczyła naprawienia uszkodzeń występujących w budynku mieszkalnym położonym w R. przy ulicy (...) oraz w ogrodzeniu nieruchomości. Naprawienie uszkodzeń miało nastąpić poprzez przywrócenie stanu poprzedniego. Naprawa miała zostać wykonana do końca 2013r. (dowód: odpis ugody nr 1319/11 k. 16 -17)

Z kolejnym wnioskiem o naprawienie szkód górniczych powodowie zwrócili się do pozwanej w dniu 21 września 2012r. Wniosek ten dotyczył budynku mieszkalnego, zaś w związku z jego wychyleniem powodowie domagali się wypłaty jednorazowego odszkodowania. (dowód: wniosek k. 12)

W odpowiedzi na powyższy wniosek pozwana w piśmie z dnia 15 listopada 2012r. podała, że w dniu 15 marca 2012r. dokonano pomiaru wychylenia budynku stwierdzając, że wynosi ono 8 % i w związku z tym nie stanowi uciążliwości w użytkowaniu budynku. Po dokonaniu analizy wpływów eksploatacji górniczo – geologicznej można domniemywać, iż pochylenie bryły budynku może ulec zmianie w związku z planowaną eksploatacją górniczą. (dowód: pismo pozwanej z dnia 15.11.2012r. k. 10 – 11)

W dniu 29 listopada 2013r. powód E. G. złożył kolejny wniosek o naprawienie szkód górniczych w budynku położonym w R. przy ulicy (...) domagając się wypłaty jednorazowego odszkodowania za zniszczony budynek. (dowód: wniosek k. 8)

Pismem z dnia 16 grudnia 2013r. pozwana zawiadomiła powoda, że zleci biegłemu opracowanie analizy techniczno – ekonomicznej dotyczącej sposobu naprawy budynku. (dowód: pismo pozwanej z dnia 16.12.2013r. k. 9)

W dniu 10 października 2014r. strony zawarły kolejną ugodę nr 1437/13 zgodnie z którą pozwana zobowiązała się w 2015r. przeprowadzić remont budynku mieszkalnego położonego w R. przy ulicy (...) oraz w ogrodzeniu nieruchomości. (dowód: odpis ugody nr 1437/13 k. 14 – 15)

W dniu 09 marca 2015r. w wyniku przeprowadzonej analizy techniczno – ekonomicznej sposobu wykonania naprawy pozwana zaproponowała wypłatę jednorazowego odszkodowania w tytule uciążliwości i utraty wartości technicznej budynku w kwocie 12.689,98 zł, wypłatę jednorazowego odszkodowania w kosztach jednorazowego remontu w kwocie 20.478,29 zł oraz kosztów rozbiórki w kwocie 30.000 zł. (dowód: pismo z dnia 09 marca 2015r. k. 6).

Ponieważ powodowie nie zgadzali się z wysokością odszkodowania wystosowali do pozwanej kolejne pismo z dnia 28 maja 2015r., jednakże pozwana w piśmie z dnia 26 czerwca 2015r. podtrzymała swoje stanowisko. (dowód: pismo powodów z dnia 28 maja 2015r. k. 5, pismo pozwanej z dnia 26 czerwca 2015r. k. 4)

Budynek mieszkalny położony w R. przy ulicy (...) został wzniesiony około 1936 – 1946 roku. Biegła sądowa z zakresu budownictwa i szkód górniczych M. L. stan techniczny budynku określiła jako mierny, gdyż mury budynku są zawilgocone, miejscowo występuje korozja powierzchniowa i wgłębna. Tynki wewnętrzne i zewnętrzne są spękane. Budynek jest nieogrzewany. Podłogi i powłoki malarskie wykazują duże naturalne zużycie.

Pomiar wychylenia budynku z dnia 15 marca 2012r. wykazał, że wychylenie ściany zachodniej od pionu wynosiło 8 %. Natomiast podłogi wewnątrz budynku na parterze wykazywało odchylenie od poziomu 12,3 % w kierunku północny-zachód w części mieszkalnej i 21,8 % przedsionku.

Drugi pomiar wychylenia został wykonany w dniu 21 października 2014r. Według danych z tego pomiaru największe wychylenie było na ścianie północnej i wynosiło 18,7 % w kierunku na wschód.

Trzeci pomiar wychylenia został wykonany w dniu 23 lutego 2016r. wewnątrz budynku na stropach nad parterem. Pomiar ten potwierdza przyrost wychylenia w okresie między rokiem 2012 i 2016. W pomieszczeniu, w którym w roku 2012 stwierdzono wychylenie 12,3 % w roku 2016 wynosi ono 14,6 %.

Budynek wychylony jest w kierunku północno – wschodnim na styczny z nim budynek sąsiada. Pomiar zewnętrzny wykonany w roku 2014 wykazał wychylenie zaliczane do uciążliwości średniej.

W budynku tym poza wychyleniem występują inne uszkodzenia przyczynowo związane z wpływami eksploatacji górniczej, w tym pochodne od wychylenia, do których biegła sądowa M. L. zaliczyła:

- spękanie w narożach na łączeniach ścian i na łączeniach ścian ze stropami,
- spękania nadproży, spękaniach przy oknach,
- miejscowe spękania tynków na sufitach,
- szczeliny na styku podłóg ze ścianami,
- pęknięcia płytek okładzinowych na ścianach,
- deformację stolarki drzwiowej,
- zarysowania i pęknięcia ścian fundamentowych i piwnicznych oraz cokole,
- pęknięcia sklepień ceglanych w piwnicy i w części gospodarczej na parterze,
- zarysowania i pęknięcia posadzek betonowych w piwnicy, na parterze, na balkonie,
- spękaną okładzina z płytek ceramicznych na schodach wejściowych, okładzina lastrykowa na schodach wewnętrznych,
- częściowo zawilgocenie ścian,
- zmianę spadku na rynnach,
- uszkodzenie ścian i tynków na elewacji.

Uszkodzeniami pochodnymi od wychylenia są:

- deformacja stolarki drzwiowej,
- zmiana poziomów podłóg i posadzek,
- zmiana spadków w rynnach.

Na obecny stan techniczny budynku złożyło się kilka czynników takich jak:

- wpływy eksploatacji górniczej,
- zaniedbania konserwacyjne (zniszczenie powłok malarskich, nieogrzewanie),
- wpływ czasu i czynników atmosferycznych (naturalne zużycie podłóg i posadzek, izolacji przeciwwilgociowej, instalacji, drzwi, korozja murów, konstrukcji dachu).

W opiniowanym budynku mieszkalnym uszkodzenia przy ścianie stycznej z sąsiednim budynkiem są wynikiem odchylenia bryły budynku od pionu i nacisku na siebie ścian obu budynków. Przy dalszym pochylaniu uszkodzenia na styku obu budynków będą się powtarzać i powiększać.

Wiek budynku wynosi 80 lat. Przeciętny okres trwania dla tego typu konstrukcji wynosi 110 – 120 lat. Uwzględniając wiek, jakość wykonania i utrzymania, a pomijając wpływy eksploatacji górniczej stopień naturalnego zużycia biegła

określiła na 57,22 %. Przy ustalaniu stopnia zużycia biegła uwzględniła zaniedbania konserwacyjne ze strony powodowej przyjmując zły stan techniczny utrzymania. W przypadku budynku mieszkalnego powodów uszkodzenia w elementach konstrukcyjnych są związane z wpływami eksploatacji górniczej, zaś wina za ten stan rzeczy nie leży po stronie powodów.

Przywrócenie stanu poprzedniego w budynku mieszkalnym powodów powinno najpierw obejmować likwidację szkody w postaci wychylenia, które jest aktualnie na poziomie średnich uciążliwości. Nieracjonalna byłaby naprawa pozostałych uszkodzeń jakie powstały na ścianach, sufitach, posadzkach, tynkach jeśli nie zlikwiduje się odchylenia bryły budynku od pionu. Wykonanie rektyfikacji pionowej budynku mieszkalnego jest z przyczyn technicznych niemożliwe z uwagi na zabudowę styczną z sąsiednim budynkiem. Na nieracjonalność naprawy szkód w opiniowanym budynku mają również wpływ takie czynniki jak:

- duże naturalne zużycie elementów konstrukcyjnych wynikające z wieku,
- obniżone cechy i właściwości wbudowanych materiałów w stosunku do nowych,
- charakter konstrukcji, w tym częściowe podpiwniczenie i styczna zabudowa w granicy działki z sąsiednim nowszym budynkiem,
- planowana dalsza eksploatacja górnicza w latach 2017 – 2018, która zwiększy wychylenie budynku w kierunku wschodnim.

Wartość odtworzeniowa budynku pomniejszona o stopień naturalnego zużycia jako średnioważony zużycia poszczególnych elementów scalonych z uwzględnieniem wieku, jakości wykonania i utrzymania z pominięciem uszkodzeń wynikłych wskutek wpływów eksploatacji górniczej według cen na poziomie cen z marca 2016r. wynosi brutto 134.869,96 zł.

Koszt rozbiórki budynku mieszkalnego na poziomie cen z pierwszego kwartału 2016r. wraz z wywozem gruzu biegła określiła na kwotę 77.179,04 zł brutto.

(dowód: pisemne opinie biegłej sądowej M. L. k. 59 – 110, k.153 – 170, 210 – 212, ustna opinia – zapis audio – video k. 225)

Powyższe okoliczności faktyczne Sąd ustalił w oparciu o wskazane wyżej dowody, w szczególności dokumenty urzędowe, które w ocenie Sądu były w pełni wiarygodne oraz dokumenty prywatne, które nie były kwestionowane przez strony, a których prawdziwość nie budziła wątpliwości. Sąd przeprowadził dowód z opinii biegłego z zakresu szkód górniczych i budownictwa celem ustalenia wartości odtworzeniowej budynku mieszkalnego pomniejszonej o stopień naturalnego zużycia. Opinię w tym zakresie sporządziła biegła sądowa M. L.. Sąd nie znalazł podstaw do kwestionowania opinii tej biegłej. Dokonując analizy treści sporządzonej przez nią opinii nie stwierdzono żadnych błędów ani uchybień biegłej. Opinia poparta jest oględzinami budynku, jest ona spójna, zrozumiała, stanowcza i weryfikowalna z uwagi na jasność zawartych w niej treści. Nie istniały też wątpliwości co do wiedzy, fachowości lub bezstronności biegłej. Wiedza i doświadczenie zawodowe opiniującej oraz stanowczy charakter opinii przekonują, że zasadnym było poczynienie ustaleń na podstawie tej opinii. W uzupełniających opiniach biegła sądowa szczegółowo odniosła się do wszystkich zarzutów stron zgłoszonych co do pisemnej opinii, zaś Sąd mając na uwadze złożone wyjaśnienia uznał, że opinia w zakresie dotyczącym ujawnionych uszkodzeń związanych z działalnością górniczą pozwanej, sposobu naprawy jest rzetelna.

Sąd zważył, co następuje:

W ustalonym stanie faktycznym powództwo zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 22 listopada 2013 roku (III CZP 75/13, Biul. SN 2013/11/13 LEX nr 1396279), stwierdził, że do spraw o naprawienie szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego, w których zdarzenie wywołujące

szkodę, jak i jej powstanie, miały miejsce przed dniem 1 stycznia 2012r. stosuje się przepisy ustawy z dnia 4 lutego 1994 roku – Prawo geologiczne i górnicze (tekst jednolity Dz. U. z 2005 r. Nr 228, poz. 1947 ze zm. – dalej pr.g.g.; por. także wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 5 lutego 2014 r. V ACa 635/13 LEX nr 1437984 wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 29 stycznia 2014 r. I ACa 635/13 LEX nr 1437968) W motywach powołanej uchwały Sąd Najwyższy stwierdził między innymi, że do podstawowych zasad międzyczasowego prawa prywatnego należy - wyrażona w art. 3 k.c. - zasada, że ustawa nie ma mocy wstecznej, chyba że to wynika z jej brzmienia lub celu. Jej przeciwieństwem jest zasada bezpośredniego działania nowej ustawy, a zatem stosowania jej do oceny skutków zdarzeń prawnych, które nastąpiły po jej wejściu w życie. Jeżeli w ustawie brak przepisów przejściowych, to stosunki prawne, do których znajduje ona zastosowanie należy określić przy uwzględnieniu przepisów prawa międzyczasowego, zawartych w art. XXVI do LXIII ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Przepisy wprowadzające kodeks cywilny (Dz. U. 1964 r. Nr 16 poz. 94 ze zm.; dalej: „przep. wpraw.”), przypisując podstawowe znaczenie art. XXVI przep. wpraw., z którego wynika, że do stosunków prawnych powstałych przed wejściem w życie kodeksu cywilnego stosuje się przepisy prawa dotychczasowego, z zastrzeżeniem wyjątków zastrzeżonych w dalszych przepisach przechodnich. W odniesieniu do stosunku prawnego zobowiązującego sprawcę czynu niedozwolonego do naprawienia szkody, w doktrynie wypracowana została reguła, wywodzona z art. XLIX § 1 przep. wpraw., że nowa ustawa nie znajduje zastosowania przy ocenie pozytywnych i negatywnych skutków zdarzeń prawnych, które nastąpiły przed jej wejściem w życie. Wyrządzenie szkody czynem niedozwolonym pociąga za sobą powstanie stosunku zobowiązującego osobę odpowiedzialną do naprawienia szkody poszkodowanemu oraz decyduje o treści tego stosunku zobowiązaniowego. Przepis prawny przewidujący, że określone zdarzenie powoduje powstanie stosunku zobowiązaniowego w istocie reguluje w całości skutki tego zdarzenia. W orzecznictwie Sądu Najwyższego ta reguła jest powszechnie przyjmowana. Z zasady nieretroakcji wynika również założenie, że w razie wątpliwości uznać należy, iż nowy przepis prawny nie ma mocy wstecznej. Wyjątki od stosowania zasady nieretroakcji mogą wynikać z brzmienia nowej ustawy albo jej celu. W świetle przepisów intertemporalnych prawa cywilnego nie ma podstaw do traktowania jako zasady prawa prywatnego stosowania „normy korzystniejszej”, bo rodziłoby to pytanie, w relacji do którego z podmiotów stosunku prawnego tę cechę nowej regulacji prawnej należałoby stwierdzać, tak by nie pozostać w sprzeczności z zasadą ich równości. Z uwagi na to, że zasada *lex retro non agit* jest jednym z istotnych elementów państwa prawa, odstępstwo od niej może mieć miejsce z bardzo ważnych powodów i musi wynikać z samej treści nowych przepisów. Ustawa - Prawo geologiczne i górnicze z 2011 r. weszła w życie z dniem 1 stycznia 2012r. Ustawodawca nie przewidział w niej przepisów przejściowych, które by miały zastosowanie w stosunkach materialnoprawnych nią regulowanych. Takiego charakteru nie mają art. 216 ani art. 222 p.g.g. z 2011 r. Pierwszy z nich odnosi się do kwestii proceduralnych związanych z likwidacją komisji do spraw szkód górniczych, w następstwie utraty mocy obowiązującej przez dekret z 6 maja 1953 r. - Prawo górnicze, podobnie jak art. 150 ust. 3 p.g.g. z 1994 r. Drugi, dotyczy szeregu postępowań administracyjnych, które odmiennie zostały uregulowane w ustawie z 2011r.

Skoro postępowanie przedsądowe ugodowe było prowadzone przez strony niniejszej sprawy od 2011r., zaś z wniosku o naprawienie szkody z dnia 8 listopada 2011r. wynika, iż szkoda łącznie z wychyleniem budynku położonego w R. przy ulicy (...) istnieje od 2008r. to zastosowanie w niniejszej sprawie będą miały przepisy ustawy z dnia 4 lutego 1994 roku – Prawo geologiczne i górnicze.

Przepis art. 92 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze stanowił, że do naprawienia szkód spowodowanych ruchem zakładu górniczego, o których mowa w art. 91 ust. 1 i 2 powołanej wyżej ustawy stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego, o ile ustawa Prawo górnicze i geologiczne nie stanowi inaczej. Odpowiedzialność pozwanego przedsiębiorcy opierała się więc na art. 435 k.c., który to przepis stanowi, że prowadzący na własny rachunek przedsiębiorstwo lub zakład wprawiany w ruch za pomocą sił przyrody (pary, gazu, elektryczności, paliw płynnych itp.) ponosi odpowiedzialność za szkodę na osobie lub mieniu, wyrządzoną komukolwiek przez ruch przedsiębiorstwa lub zakładu, chyba że szkoda nastąpiła wskutek siły wyższej albo wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej, za którą nie ponosi odpowiedzialności (§ 1).

Bezspornym w sprawie było, że nieruchomość położona w R. przy ulicy (...), zabudowana budynkiem mieszkalnym znalazła się w zasięgu wpływów eksploatacji górniczej prowadzonej przez (...) S.A. w K. co spowodowało uszkodzenia w powyższym budynku.

Przepis art. 94 ust. 1 pr.g.g. stanowił, że naprawienie szkody powinno nastąpić przez przywrócenie stanu poprzedniego, zaś z ust. 2 powołanego wyżej przepisu wynikało, że przywrócenie stanu poprzedniego może nastąpić przez dostarczenie gruntów, obiektów budowlanych, urządzeń, lokali, wody lub innych dóbr tego samego rodzaju. Regulacja zawarta w art. 95 ust. 1 pr.g.g. stanowiła wyjątek od zasady wyrażonej w art. 94 ust. 1 tego prawa. Odstępstwo od restytucji naturalnej dopuszczone zostało tylko w dwóch wypadkach. Pierwszy z nich, określono jako brak możliwości przywrócenia stanu poprzedniego. Odstąpienie od restytucji naturalnej było także możliwe w przypadku, gdy koszty przywrócenia stanu poprzedniego rażąco przekraczałyby wysokość poniesionej szkody. Użycie w treści art. 95 ust. 1 pr.g.g. nieostrego zwrotu „rażąco” sprawiało, że ocena, czy przesłanka ta została spełniona, wymagało każdorazowo uwzględnienia okoliczności konkretnego przypadku, przez porównanie ze sobą dwóch wartości: wielkości szkody oraz kosztów potencjalnej restytucji naturalnej. Tylko w przypadku, gdy druga z wymienionych wartości zdecydowanie i niewspółmiernie przekraczała będzie pierwszą, można uznać, że spełniony został wymóg wynikający z treści art. 95 ust. 1 pr.g.g. i dopuszczalne było odstąpienie od restytucji naturalnej. Z uwagi na treść art. 94 i 95 cytowanej ustawy do roszczenia o naprawienie szkody wyrządzonej eksploatacją górniczą nie ma zastosowania art. 363 § 1 k.c., zatem poszkodowany nie ma prawa do wyboru sposobu naprawienia szkody poprzez przywrócenie stanu poprzedniego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej. Roszczenie o zapłatę odszkodowania staje się bowiem możliwe dopiero jeśli spełnione zostaną negatywne przesłanki określone w art. 94 ust. 1 cytowanej ustawy, tj. jeśli przywrócenie stanu poprzedniego jest nie możliwe lub koszt przywrócenia jest rażąco wyższy od poniesionej szkody.

Trzeci pomiar wychylenia został wykonany w dniu 23 lutego 2016r. wewnątrz budynku na stropach nad parterem. Pomiar ten potwierdza przyrost wychylenia w okresie między rokiem 2012 i 2016. W pomieszczeniu, w którym w roku 2012 stwierdzono wychylenie 12,3 ‰ w roku 2016 wynosi ono 14,6 ‰. Budynek mieszkalny położony w R. przy ulicy (...) wychylony jest w kierunku północno – wschodnim na styczny z nim budynek. W budynku tym występują także inne uszkodzenia przyczynowo związane z eksploatacją górniczą, w tym także będące pochodną wychylenia budynku, które zostały opisane w poprzedniej części uzasadnienia.

W praktyce przy określaniu zakresu niezbędnych prac naprawczych mających na celu usunięcie lub zmniejszenie uciążliwości w użytkowaniu budynku stosuje się zasady zaproponowane przez Główny Instytut Górnictwa w K.. W przypadku usuwania skutków wychylenia budynku od pionu (...) podał stopnie uciążliwości z uwagi na trwałe wychylenie (T) oraz niezbędne prace naprawcze. Z uwagi na uciążliwość użytkowania wychylonych budynków na terenach górniczych ustalono następujące uciążliwości:

1. T równe lub mniejsze niż 10 mm/m – wchylenie o nieodczuwalnej uciążliwości – nie występuje potrzeba wykonania prac naprawczych,
2. T większe niż 10 mm/m i mniejsze lub równe niż 15 mm/m – wchylenie o małej uciążliwości – może wystąpić potrzeba wykonania prac naprawczych mających na celu zmniejszenie uciążliwości użytkowania budynku, przy czym prace te polegają na poziomowaniu podłóg, przywracaniu właściwych spadków posadzek, tarasów i rynien oraz wyregulowaniu stolarki,
3. T większe niż 15 mm/m i mniejsze lub równe 20 mm/m – wchylenie o średniej uciążliwości – możliwa jest naprawa według zaleceń dla budynków o małej uciążliwości lub rektyfikacja,
4. T większe niż 20 mm/m i mniejsze lub równe 25 mm/m – wchylenie o dużej uciążliwości - możliwa jest naprawa według zaleceń dla budynków o średniej uciążliwości, jednakże preferuje się rektyfikację budynków,
5. T większe niż 25 mm/m – wchylenie niedopuszczalne – niezbędna jest rektyfikacja budynku.

Jak już wcześniej podano w budynku powodów poza wychyleniem występują inne uszkodzenia przyczynowo związane z wpływami eksploatacji górniczej, w tym pochodne od wychylenia szczegółowo opisane w poprzedniej części uzasadnienia, jednak na obecny stan techniczny budynku złożyło się kilka czynników takich jak wpływy eksploatacji górniczej, zaniedbania konserwacyjne (zniszczenie powłok malarskich, nieogrzewanie), upływ czasu i wpływ czynników atmosferycznych (naturalne zużycie podłóg i posadzek, izolacji przeciwwilgociowej, instalacji, drzwi, korozja murów, konstrukcji dachu). Uwzględniając wiek, jakość wykonania i utrzymania, a pomijając wpływy eksploatacji górniczej stopień naturalnego zużycia biegła określiła na 57,22 %. Przy ustalaniu stopnia zużycia biegła uwzględniła zaniedbania konserwacyjne ze strony powodowej przyjmując zły stan techniczny utrzymania.

Przywrócenie stanu poprzedniego w budynku mieszkalnym powodów powinno najpierw obejmować likwidację szkody w postaci wychylenia, które jest aktualnie na poziomie średnich uciążliwości. Nieracjonalna byłaby naprawa pozostałych uszkodzeń jakie powstały na ścianach, sufitach, posadzkach, tynkach jeśli nie zlikwiduje się odchylenia bryły budynku od pionu. Najwłaściwszym sposobem naprawy w stosunku do wychylenia byłaby rektyfikacja. Naprawa polegająca na poziomowaniu podłóg i posadzek nie usuwa szkody jaką jest wychylenie elementów konstrukcyjnych budynku (ściany, stropy, dach) gdyż zmniejsza tylko uciążliwości związane z użytkowaniem. Wykonanie jednak rektyfikacji pionowej budynku mieszkalnego jest z przyczyn technicznych niemożliwe z uwagi na zabudowę styczną z sąsiednim budynkiem. Na nieracjonalność naprawy szkód w opiniowanym budynku mają również wpływ takie czynniki jak:

- duże naturalne zużycie elementów konstrukcyjnych wynikające z wieku,
- obniżone cechy i właściwości wbudowanych materiałów w stosunku do nowych,
- charakter konstrukcji, w tym częściowe podpiwniczenie i styczna zabudowa w granicy działki z sąsiednim nowszym budynkiem,
- planowana dalsza eksploatacja górnicza w latach 2017 – 2018, która zwiększy wychylenie budynku w kierunku wschodnim.

Biorąc pod uwagę, powyższe okoliczności Sąd uznał, że właściwą formą naprawienia szkody będzie wypłata jednorazowego odszkodowania, o którym stanowi art. 95 ust. 1 ustawy Prawo geologiczne i górniczego.

Ponieważ uszkodzenia w elementach konstrukcyjnych budynku mieszkalnego pozostają w adekwatnym związku przyczynowym z ruchem zakładu górniczego pozwanej, a ich skutkiem jest konieczność dokonania rozbiórki budynku, powodom przysługuje roszczenie odszkodowawcze obejmujące koszt tejsze rozbiórki.

Naprawienie szkody górniczej przez zapłatę sumy pieniężnej na podstawie art. 95 ust. 1 Prawa geologicznego i górniczego ma charakter ekwiwalentny i zarazem kompensacyjny. Odszkodowanie powinno zatem obejmować naprawienie całej szkody, w tym wypadku także tej jej części obejmującej koszty rozbiórki obiektów, które muszą zostać poniesione (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2004 r., III CZP 20/04, LEX nr 106613, wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 25 października 2012 r. I ACa 637/12 LEX nr 1236379).

Strona pozwana twierdziła, że nie są następstwem eksploatacji górniczej zawilgocenia i zmurszenia ścian piwnic, zardzewiałe dźwigary i rury kanalizacyjne. Przyczyną powyższego jest brak izolacji i związany z tym proces degradacji i bardzo przyspieszony stopień zużycia, który nie jest w żaden sposób spowodowany działalnością pozwanej. Sąd pozwana podniosła zarzut przyczynienia się powodów do zaistniałych szkód oceniając go na 50 %. Zarzut ten nie zasługuje na uwzględnienie, gdyż biegła sądowa ustalając stopień naturalnego zużycia budynku, który z kolei wpływa na wysokość odszkodowania uwzględniła zaniedbania konserwacyjne ze strony powodowej przyjmując zły stan techniczny utrzymania budynku.

Wartość odtworzeniowa budynku pomniejszona o stopień naturalnego zużycia jako średnioważony zużycia poszczególnych elementów scalonych z uwzględnieniem wieku, jakości wykonania i utrzymania z pominięciem

uszkodzeń wynikłych wskutek wpływów eksploatacji górniczej według cen na poziomie cen z marca 2016r. wynosi brutto 134.869,96 zł. Koszt rozbiórki budynku mieszkalnego na poziomie cen z pierwszego kwartału 2016r. wraz z wywozem gruzu biegła określiła na kwotę 77.179,04 zł brutto.

W dniu 29 kwietnia 2016r. pomiędzy (...) S.A. w K. a (...) Sp. z o.o. w K. doszło do zawarcia umowy sprzedaży przedsiębiorstwa obejmującą m. in. KWK (...) (k. 189, k. 205).

Zgodnie z przepisem art. 55⁴ k.c. nabywca przedsiębiorstwa lub gospodarstwa rolnego jest odpowiedzialny solidarnie ze zbywcą za jego zobowiązania związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa lub gospodarstwa, chyba że w chwili nabycia nie wiedział o tych zobowiązaniach, mimo zachowania należytej staranności. Odpowiedzialność nabywcy ogranicza się do wartości nabytego przedsiębiorstwa lub gospodarstwa według stanu w chwili nabycia, a według cen w chwili zaspokojenia wierzyciela. Odpowiedzialności tej nie można bez zgody wierzyciela wyłączyć ani ograniczyć. Art. 55⁴ k.c. jest przepisem iuris cogentis, który wprowadza ustawowe (ex lege) przejęcie przez nabywcę przedsiębiorstwa lub gospodarstwa rolnego zobowiązań związanych z prowadzeniem tego przedsiębiorstwa lub gospodarstwa. Pojęcie „nabycie” związane jest z czynnością prawną (umową), jest więc następstwem pochodnym pod tytułem szczególnym. Mamy tutaj do czynienia z następującym ex lege przystąpieniem nabywcy do długu zbywcy przedsiębiorstwa, a więc kumulacji długu. Nadal zatem trwa zobowiązanie zbywcy jako zaciągnięte przez niego. Natomiast od czasu nabycia przedsiębiorstwa ex lege odpowiada za jego długi (solidarnie) także nabywca przedsiębiorstwa (gospodarstwa rolnego). Zbywca odpowiada za zobowiązania osobiście, całym swoim majątkiem za całość zobowiązań związanych z prowadzeniem zbywanego przedsiębiorstwa, natomiast nabywca odpowiada też osobiście i całym swoim majątkiem, ale tylko do wartości nabytego przedsiębiorstwa według stanu w chwili nabycia, a według cen w chwili zaspokojenia wierzyciela.

Na wniosek pełnomocnika powodów Sąd na podstawie art.194 § 3 k.p.c. wezwał do wzięcia udziału w sprawie w charakterze pozwanego (...) Sp. z o.o. w K..

Przepisy prawa górniczego z 1994r. stanowią lex specialis wobec ogólnych zasad naprawienia szkody sformułowanych w kodeksie cywilnym, w szczególności wyłączają wybór przez poszkodowanego sposobu naprawienia szkody, stosownie do art. 363 § 1 k.c. W orzecnictwie Sądu Najwyższego dominuje pogląd, że chwilą wymagalności roszczenia, którego wysokość zostaje ustalona według cen z chwili orzekania jest dzień wyrokowania. Od chwili ustalenia odszkodowania w konkretnej kwocie można mówić o opóźnieniu się dłużnika z zapłatą odszkodowania określonego według cen z tej chwili i w konsekwencji, dopiero od tej chwili można zasądzić od niego odsetki za opóźnienie (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 2009r. I CSK 524/2008 OSNC 2009/D poz. 106 oraz z dnia 7 lipca 2011 r. II CSK 635/2010 i cyt. tam orzecznictwo). Próbę pogodzenia stanowiska o wymagalności roszczenia pieniężnego z chwilą wezwania dłużnika do zapłaty oraz określenia tej wymagalności z chwilą wyrokowania i z tym połączoną chwilę, od której można domagać się odsetek za opóźnienie stanowi wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2010 r. I CSK 262/2009. W uzasadnieniu tego orzeczenia, przyjmując jako zasadę wymagalność roszczenia odszkodowawczego w przypadku zobowiązania bezterminowego od wezwania dłużnika do spełnienia świadczenia i wynikający z tego początek terminu, od którego można obliczać odsetki, za wyjątek od tej zasady uznana została sytuacja, w której pomiędzy dniem wymagalności a dniem wyrokowania doszło do istotnej zmiany wysokości odszkodowania, która zostaje określona przez sąd na chwilę wyrokowania. Stanowisko to zakłada więc rozdzielenie wymagalności i początkowej daty, od której można liczyć odsetki za opóźnienie, motywując to ekonomicznie i według zasad słuszności (podobnie Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 listopada 2003 r. II CK 235/2002 Monitor Prawniczy 2006/2). Podstawowym argumentem za możliwością określenia wymagalności dopiero wraz z określeniem wysokości odszkodowania w wyroku jest priorytet naprawienia szkód górniczych poprzez przywrócenie do stanu poprzedniego. Dopiero więc wtedy, gdy okaże się w toku postępowania sądowego, że z przyczyn, o których mowa w art. 95 p.g.g. nie może być przywrócony stan poprzedni, tylko naprawienie szkody wymaga zapłacenia odszkodowania pieniężnego można mówić o powstaniu roszczenia o świadczenie pieniężne. Od tej chwili możliwe jest też obliczanie odsetek za opóźnienie w spełnieniu tego świadczenia przez zobowiązanego. Relacja między restytucją naturalną,

a odszkodowaniem pieniężnym ma więc charakter sekwencyjny: roszczenie o zapłatę odszkodowania pieniężnego powstaje dopiero wówczas, gdy przywrócenie do stanu poprzedniego jest niemożliwe lub nadmiernie kosztowne.

Odsetki spełniają nie tylko funkcję waloryzacyjną, ale także odszkodowawczą (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 29 maja 2000 r. III CKN 823/98; z dnia 16 kwietnia 2009 r. I CSK 524/2008 OSNC 2009/D poz. 106 i z dnia 7 lipca 2011 r. II CSK 635/2010), zatem wraz z kwotą zasądzonego odszkodowania nie mogą przewyższać wysokości wyrządzonej szkody.

Odszkodowanie za uszkodzony budynek mieszkalny zostało obliczone według cen z pierwszego kwartału 2016r. Opinia dotycząca m. in. wysokości odszkodowania została doręczona pełnomocnikowi pozwanej w dniu 25 marca 2016r. (k. 124) zatem ustawowe odsetki za opóźnienie zostały zasądzone:

- od pozwanej (...) S.A. w K. od dnia 26 marca 2016r.,

- od pozwanej (...) Sp. z o. o. w K. od dnia 06 września 2016r. (data wezwania do wzięcia udziału w sprawie).

Rozszerzenie żądania pozwu o zasądzenie na rzecz powodów kosztów rozbiórki budynku nastąpiło w piśmie procesowym pełnomocnika powodów z dnia 04 kwietnia 2016r., w którym powodowie domagali się zasądzenia z tego tytułu kwoty 60.000 zł (k. 125). Odpis powyższego pisma procesowego został doręczony pełnomocnikowi pozwanej (...) S.A. w K. w dniu 14 kwietnia 2016r. (k.150). Uzupełniająca opinia biegłej sadowej M. L. dotycząca m. in. kosztów rozbiórki budynku została doręczona pełnomocnikowi pozwanej w dniu 21 czerwca 2016r. (k. 179). Po jej doręczeniu pełnomocnikowi powodów rozszerzył on żądanie pozwu o kwotę 17.179,04 zł (k. 193). Odpis pisma procesowego pełnomocnika powodów z dnia 27 czerwca 2016r. rozszerzającego żądanie pozwu o kwotę 17.179,04 zł zostało doręczone pełnomocnikowi pozwanej w dniu 08 sierpnia 2016r. (k. 200). Zatem ustawowe odsetki za opóźnienie zasądzono:

- od kwoty 60.000 zł - od pozwanej (...) S.A. w K. od dnia 22 czerwca 2016r. (następny dzień po doręczeniu odpisu opinii) i pozwanej (...) Sp. z o. o. w K. od dnia 06 września 2016r. (data wezwania do wzięcia udziału w sprawie),

- od kwoty 17.179,04 zł - od pozwanej (...) S.A. w K. od dnia 09 sierpnia 2016r. (następny dzień po doręczeniu odpisu pisma rozszerzającego żądanie pozwu) i pozwanej (...) Sp. z o. o. w K. od dnia 06 września 2016r. (data wezwania do wzięcia udziału w sprawie),

zaś w pozostałym zakresie oddalono żądanie powodów co ustawowych odsetek jako nieuzasadnione.

Należne powodom odszkodowanie zostało zasądzone od pozwanej (...) Sp. z o. o. w K. z ograniczeniem jej odpowiedzialności do wartości nabytego przedsiębiorstwa według stanu w chwili nabycia, a według cen w chwili zaspokojenia wierzyciela zgodnie z art. 55⁴ k.c.

Mając powyższe ustalenia i rozważania na względzie na podstawie art. 95, 92 ustawy Prawo geologiczne i górnicze z 1994r. w związku art. 435 k.c., art. 481 § 1 k.c. rzeczono jak w sentencji.

Na zasadzie art. 98 k.p.c. w związku z art. 105 § 2 k.p.c. Sąd zasądził od pozwanych jako strony przegrywającej proces na rzecz powodów kwotę 3.600,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, które obejmują wynagrodzenie pełnomocnika procesowego będącego radcą prawnym zgodnie z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu.

Zgodnie z art. 96 ust. pkt 12 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 28 lipca 2005 roku (Dz. U. z 2014r. poz. 1025 z późniejszymi zmianami) strona dochodząca naprawienia szkód spowodowanych ruchem zakładu górniczego, o których mowa w dziale V ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. - Prawo geologiczne i górnicze nie ma obowiązku uiszczenia kosztów sądowych. Mając powyższe na względzie, na podstawie na podstawie art. 83 i 113 ust. 1 ustawy o

kosztach w sprawach cywilnych kosztami sądowymi obejmującymi: opłatę sądową w kwocie 10.603,00 zł oraz wydatki na opinię biegłego sądowe w kwocie 3.980,39 zł - Sąd obciążył pozwanych - jako stronę przegrywającą sprawę.

R., dnia 05 października 2016r. SSO Katarzyna Banko